Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţulŭ Inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Dumineca 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulu Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anu 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 35. Braşovŭ, Mercurĭ, 15 (27) Februarie 1895.

Schimbare de sistemŭ?

Braşovŭ, 14 Februarie v. 1895.

Suntŭ orĭ nu prospecte pentru o schimbare a sistemului în Ungaria?

Cu acéstă cestiune se ocupă scriitorulŭ germanŭ Dr. Schultheiss în revista „die Gegenwart", la finele unui articulŭ, care trateză despre „căderea ministeriului Wekerle şi situaţiunea în Ungaria".

Scopulŭ celŭ mai deaprópe, ce-lŭ urmăresce amintitulŭ scriitorŭ este de a corege întru cât-va opiniunea publică din Germania, care s'a dedatŭ a privì în partida maghiară dela putere, aşa numită liberală, razimulŭ celŭ tare alŭ legăturei Ungariei cu Austria şi alŭ alianţei monarchiei cu împĕrăţia germană.

„Acéstă partidă maghiară guvernamentală", ḑice elŭ, „e silită prin puterea împrejurărilorŭ a juca acestŭ rolŭ; întru câtŭ ar fi adusŭ în adevĕrŭ jertfe pentru acésta, ea a căutatŭ sĕ se despăgubéscă cu prisosŭ pe altŭ terenŭ şi a pĕcătuitŭ multŭ pe conta meritelorŭ ei. Căcĭ, sub acoperişulŭ scutitorŭ alŭ lealităţii militare faţă cu împĕratulŭ Austriei şi alŭ cultivării raporturilorŭ diplomatice cu împĕrăţia germană, ministerulŭ şi camera unguréscă au pututŭ sĕ-şĭ satisfacă neturburatŭ poftele furiei lorŭ de maghiarisare".

După-ce cu ajutorulŭ unorŭ date interesante şi instructive, îi succede autorului a documenta acésta, precum şi faptulŭ, la noi destulŭ de bine cunoscutŭ, că sistemulŭ actualŭ în Ungaria e clăditŭ pe minciună, elŭ îşĭ pune întrebarea: „întru câtŭ se va fi împrietinitŭ monarchulŭ, cu idea unei schimbărĭ a sistemului, atuncĭ cândŭ a demisionatŭ pe Wekerle? Cine ar pute sĕ 'şĭ dea o judecată despre acésta?"

Cu domnirea partidei liberale — ḑice Dr. Schultheiss — monarchulŭ nu putea sĕ fiă mulţumitŭ, căcĭ ea a slăbitŭ totŭ mai multŭ autoritatea corónei; e dovedită aserţiunea sa faţă c'unŭ membru alŭ parlamentului: „Nu poţĭ sĕ credĭ, câtŭ am suferitŭ în aceştĭ doi anĭ". Semnificative suntŭ şi manifestaţiile de simpatiă ale soţiei archiducelui Carolŭ Ludovicŭ şi ale archiducelui Iosifŭ, comandantulŭ superiorŭ alŭ armatei honveḑilorŭ, în favorulŭ mişcării catolice. Ca omŭ de încredere alŭ monarchului, ca predestinatŭ pentru postulŭ de ministru-preşedinte se ivì în ḑilele crisei contele Khuen-Hedervary.

Despre planurile lui Khuen, care a sciutŭ sĕ îmblânḑéscă pe Croaţĭ, scriea o fóiă din Agram: deocamdată ar fi încurcat'o ca Taaffe până la alegerile generale viitóre. Ivindu-se momentulŭ oportunŭ de a'şĭ face o maioritate, cum îi trebuia lui, i-ar fi datŭ materialulŭ de deputaţĭ naţionalităţile nemaghiare. Fără greutate ar fi pututŭ sĕ facă sĕ se alégă în dietă 40—50 Românĭ, câte o duzină de Slovacĭ şi Sêrbĭ şi unŭ numĕrŭ corespunḑĕtorŭ de Germanĭ şi ast-felŭ ar fi avutŭ cu cei 40 Croaţĭ o gardă, cu care putea sĕ încépă ceva.

Dér lucrurile, ḑice „Gegenwart", n'au ajunsŭ încă aşa departe. Combinaţia Khuen a căḑutŭ a doua óră. Monarchulŭ a trebuitŭ éraşĭ sĕ cedeze partidei liberale, comandate de Tisza bĕtrânulŭ şi Wekerle, căcĭ era de lipsă votarea bugetului, şi aşa a trebuitŭ sĕ numéscă pe Banffy.

Cu venirea ministeriului Banffy însĕ încă nu s'a decisŭ lupta între principiulŭ monarchicŭ şi domnirea parlamentului. Respingerea lui Khuen e unŭ succesŭ tacticŭ, dér este totodată unŭ nou atacŭ asupra corónei, care mai curêndŭ séu mai târḑiu va trebui sĕ fiă rĕsplătitŭ.

După primirea bugetului însĕ coróna va avé éraşĭ mână liberă. De altă parte partida guvernului e fórte slăbită. Are o maioritate numai de 13 voturĭ. Banffy speréză a mai face fusiunea cu Szapary şi cu Apponyi, dér deosebirile de programŭ au împiedecatŭ până acuma acestŭ planŭ. Mai speréză că va primi disolvarea camerei. In casulŭ acesta s'ar pute întărì partida guvernului numai prin estraordinare volnicii la alegerĭ.

Intărirea partidei catolice şi iritaţiunea ce cresce din ḑi în ḑi în sînulŭ naţionalităţilorŭ nemaghiare, suntŭ însĕ pericululŭ celŭ mai ameninţătorŭ pentru prospectele majorităţii guvernamentale la nouĕle alegerĭ şi decisiunea asupra duratei ministeriului Banffy este în mâna corónei. Dela începutŭ a fostŭ privitŭ numai cu unŭ ministeriu de transiţiune.

Ḑice apoi articululŭ din cestiune, că partida liberală maghiară pré se încrede în puterea propriă şi pré nesocotesce dorinţele personale ale monarchului. La acésta se mai adauge: impresiunea neplăcută ce-o face maghiarisarea febrilă în străinătate, în deosebĭ în România şi Serbia, „póte şi în opiniunea publică a Germaniei"; subminarea simţului dinasticŭ şi a legăturei cu Austria din partea Kossuthiştilorŭ, şi recunóscerea ei din partea Apponyiştilorŭ numai cu reserva slăbirei unităţii armatei.

„Observatorului din strĕinătate trebuia sĕ i-se pară de multŭ, că situaţiunea în Ungaria nu mai póte dăinui; n'ar fi de miratŭ décă ea în timpulŭ din urmă apare şi curţii într'o lumină îngrijitóre."

Autorulŭ sfîrşesce prin a spune, că nu-i vorba aicĭ de-a da asaltŭ contra liberalismului séu a maghiarismului, ci numai de a reduce politica internă a Ungariei *la mĕsură împrejurărilorŭ date*. „Cu acésta" ḑice „s'ar pute mulţumi şi cei din Germania".

Se póte. Numai câtŭ nu se trateză de mulţumirea celorŭ din Germania, ci de mulţumirea popórelorŭ din statulŭ ungarŭ, ceea ce face órecare deosebire.

Starea politică actuală în Ungaria.

Se scie, că contele *Khuen-Hédervary* luase de ultima dată asupră-şĭ misiunea formărei unui nou ministerŭ ungarŭ, numai sub condiţiunea, décă vorŭ *fusiona* partidele, ce stau pe basa de dreptŭ publicŭ. Fusiunea de sigurŭ a fostŭ dorinţa corónei, care era îngrijată de mişcările, ce s'au produsŭ în poporulŭ maghiarŭ din incidentulŭ transportărei rĕmăşiţelorŭ lui *Kossuth* în patriă. Insĕ, cu tóte că partidele diferite se esprimară pentru fusiune, totuşĭ Banulŭ nu-şĭ putŭ împlini misiunea, deórece nu putŭ sĕ obţină dela partida liberală o declaraţiune hotărîtă în privinţa acésta. Baronulŭ *Bánffy* nu puse condiţiunea amintită, şi ast-felŭ îşĭ formă cabinetulŭ; dér cu tóte aceste, în timpulŭ din urmă îşĭ dĕdŭ tótă nisuinţa sĕ aducă lucrulŭ la o fusiune. Incercările sale de a-şĭ întări partida guvernamentală prin anectarea grupei disidente a lui *Szapáry* şi a partidei naţionale a lui *Apponyi*, nu iau succesŭ. Contele Apponyi declară, că nicĭ nu póte fi vorba de o fusiune cu partida liberală.

Acum şansele guvernului au scăḑutŭ fórte multŭ, în ce privesce formarea unei majorităţĭ compacte şi apte de acţiune. In camera deputaţilorŭ suntŭ astăḑĭ 412 deputaţĭ. Dintre aceştia aparţinŭ 64 partidei naţionale, 100 stângei estreme, 36 grupei lui Szapáry, şi 1 partidei poporale, laolaltă 201; decĭ rĕmâne partida liberală cu o majoritate numai de 11 voturĭ, care numai decâtŭ devenia minoritate, décă eşiau din partidŭ cei 13 deputaţĭ săsescĭ „circumspecţĭ şi prudenţĭ".

In stânga estremă, cum scimu, s'au făcutŭ marĭ schimbărĭ în ḑilele trecute. De multŭ adecă s'au pututŭ observa în ea două direcţiunĭ: una ochia partidei liberale în sensulŭ d-lui Szilágyi, ér alta era aplecată spre tendinţele „partidei poporale" nou formate. Prin eşirea presidentului *Iusth*, împreună cu 35 sateliţĭ, desbinarea în stânga estremă a devenitŭ acută. Dér partida liberală, probabilŭ, că nu va trage nicĭ unŭ folosŭ din acéstă desbinare, care se pare a fi începutulŭ unui procesŭ, ce în consecinţele sale va duce la o transformare a partidelorŭ maghiare pe *basă confesională*.

Decĭ starea parlamentară în Ungaria este în celŭ mai mare gradŭ critică, şi a devenitŭ şi mai încurcată prin desbinarea multŭ aşteptată din sînulŭ stângei estreme. Faţă cu ast felŭ de procese, ar pute lua po-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(24) (Urmare).

In drumŭ adecă, ajungêndŭ la unŭ pârĕu cu mocirlă, Iancu, Buteanu şi Dragoşŭ au trecutŭ, şi Dragoşŭ căutândŭ îndĕrĕtŭ ne făcu semnŭ sĕ încetămŭ cu caiĭ, ca sĕ nu-i stropimŭ. Noi amŭ şi strînsŭ caiĭ în frâne şi amŭ statŭ locului, calulŭ meu însĕ fiindŭ mai neastêmpĕratŭ, smâncì frâulŭ s'aruncă în mocirlă şi, cu tóte că ei se depărtase, stropi binişorŭ vestmintele negre şi pĕrulŭ neteditŭ alŭ lui Dragoşŭ. La acésta Dragoşŭ căuta îndĕrĕtŭ, îmĭ aruncă o căutătură, care nu se póte descrie, şi atuncĭ întêlnindu-ni-se ochii, fără a-mĭ putea esplica causa, mĕ cuprinse unŭ rece fiorŭ.

Acéstă mică neplăcere, causată fără de voiă, a fostŭ de ajunsŭ, ca pe lângă tóte scuzările făcute în persónă şi prin Buteanu, Dragoşŭ sĕ nu-mĭ dea rĕspunsŭ la nicĭ o vorbă, la nicĭ o observaţiune în totŭ timpulŭ câtŭ a şeḑutŭ între munţĭ. Ba din prinsórea, unde am statŭ de Dumineca, 6 Maiu séra, până Miercurĭ nóptea la 1 óră — fără a ni-se da o bucată de pâne orĭ unŭ picurŭ de apă — i-am espedatŭ 3 scrisori, însĕ Dragoşŭ nu mĭ-a datŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ.

A doua ḑi după întrarea lui Dragoşŭ (4 Maiu), s'a ţinutŭ în Abrudŭ o conferinţă în casele lui Boeriu, în care partea cea mai mare a cetăţenilorŭ din Abrudŭ — deşi cu óre care sfială — s'au declaratŭ pentru pace cu Ungurii.

După conferinţă, s'a datŭ în onórea lui Dragoşŭ unŭ prândŭ strălucitŭ la casa lui Şuluţŭ Simionuţŭ. Stăpânulŭ casei a ridicatŭ păharulŭ întru sănĕtatea aducĕtorului păcii, ér Dragoşŭ, uitândŭ pe-unŭ momentŭ unde se află şi cu cine are de-a face, ridicà păharulŭ în sănĕtatea lui Kossuth. Acéstă cutezanţă a lui Dragoşŭ î-lŭ făcu pe Iancu sĕ se ridice în susŭ şi încreţindu-şĭ fruntea după obiceiu, ca unŭ leu rănitŭ căută împrejurŭ, şi nimenea nu îndrăsnì a da vr'unŭ semnŭ de complăcere la toastulŭ, ce se ţinù pentru Kossuth. Dragoşŭ se vedea opăritŭ, dér fără a se confunda, prin darulŭ sĕu de vorbire substitui varie obiecte de conversare. Intre altele îşĭ descoperì dorinţa, de-a schimba galbinĭ, întru dovedirea, că a fostŭ tocmai la fântâna aurului. Chiar şi numai atâta a fostŭ de ajunsŭ, ca cei de faţă sĕ se întrécă a da banĭ în schimbŭ pentru bancnote kossuthiane.

— Suntemŭ pierduţĭ! ḑisei către Buteanu, lângă care şedeam.

— Ba nu! rĕspunse Buteanu, căcĭ noi vomŭ apela la poporŭ, cum amŭ făcutŭ pe Câmpulŭ Libertăţiĭ, şi aceştia vorŭ rĕmâné cu bancnotele; Dragoşŭ va merge fără de resultatŭ pe unde a venitŭ, ér începêndu-se ostilităţile, noi ne vomŭ apĕra, până vomŭ puté, şi ajungêndŭ lucrulŭ la estremŭ, vomŭ urma după planulŭ lui Axente.

Acéstă apelare la poporŭ s'a şi făcutŭ, ţinêndu-se două adunărĭ numĕróse, una în capulŭ Abrudului de către Corna, şi alta în Câmpenĭ. In adunarea din 5 Maiu de la Câmpenĭ, Dragoşŭ vorbi în două rêndurĭ poporului, şi cu mare focŭ şi îndrăsnélă a pusŭ o mulţime de batjocurĭ pe casa domnitóre şi a promisŭ locuitorilorŭ, că le va da banĭ şi victualiĭ, décă se vorŭ supune Ungurilorŭ. Adunarea acésta s'a disolvatŭ fără de-a avé vr'unŭ resultatŭ positivŭ.

A doua ḑi, Duminecă în 6 Maiu, s'a ţinutŭ o altă conferinţă în Abrudŭ, tocmai pe când se lăţiseră faimele, că din trei părţĭ se apropie trupe unguresci, pentru a strĕbate la Abrudŭ şi la Câmpenĭ.

In ḑiua acésta Iancu a sositŭ fórte târḑiu dela Câmpenĭ, din care causă conferinţa nicĭ nu s'a pututŭ deschide, decâtŭ după amiaḑĭ între 4—5 óre, când ni-am adunatŭ în biserica reformată din piaţa Abrudului. Conferinţa acésta a fostŭ fórte viforósă. Audacia Ungurilorŭ ajunse până la obrăznicia, aşa încâtŭ preotulŭ catolicŭ, pierḑêndu-şĭ minţile, sbiera ca unŭ turbatŭ, ca Românii sĕ depună numai decâtŭ armele la o comisiune, ce se va numì acum;

sițiă numai unŭ guvernŭ *puternicŭ*, dér nu unŭ cabinetŭ Bánffy, care nicĭ-odată nu se póte bucura de unŭ ast-felŭ de atributŭ.

Dieta ungară.

Dieta unguréscă desbate proiectulŭ de budgetŭ pentru 1895. In ședința dela 23 Februarie a luatŭ celŭ dintâiu cuvêntulŭ oratorulŭ partidei poporale

Ioanŭ *Zelenyák*, care n'a primitŭ proiectulŭ. In vorbirea sa elŭ ḑise: Ungaria stă cea mai isolată în Europa, și numai atuncĭ interesulŭ ei este comunŭ cu alŭ poporului, cândŭ grăbesce spre ajutorulŭ popórelorŭ apăsate. Pentru jertfirea sa abnegată, Maghiarulŭ a fostŭ însoțitŭ numai de amăgire, și elŭ n'a avutŭ parte, decâtŭ de axióma: ajută-te și-țĭ va ajuta și Dumneḑeu. Succesele raportate le póte mulțămi numai geniului sĕu, cu care a pusŭ basele măreției sale, nesuferindŭ spiritŭ strĕinŭ. Curentulŭ puternicŭ alŭ timpurilorŭ însĕ a vîrîtŭ la noi spiritulŭ strĕinŭ, și de atuncĭ începêndŭ, nația maghiară a începutŭ sĕ decadă.

Trecutulŭ Maghiarului este gloriosŭ, presentulŭ îi este pustiu și viitorulŭ îngrijitorŭ, décă nu creămŭ geniului maghiarŭ o colibă. Care este causa acestei situațiunĭ apăsătóre? Avemŭ constituțiă, guvernŭ rĕsponsabilŭ independentŭ, c'unŭ cuvêntŭ vréu sĕ ne facă a crede, că avemŭ totŭ. Țéra o conducŭ cu legĭ tocite, sub influența spiritului streĭnŭ. Dér poporulŭ acesta e nemulțămitŭ, fiind-că și pămêntulŭ din care trăesce i-a devenitŭ necredinciosŭ; dările crescŭ, prețurile articolilorŭ de câștigŭ scadŭ. Se sporescŭ archivele legilorŭ, însĕ poporulŭ se pustiesce. Poporulŭ nu se mai încrede în sistemulŭ vigentŭ de 25 anĭ, care-lŭ privesce numai, ca unŭ obiectŭ de dare.

In urma acésta s'a nĕscutŭ o mișcare, ce tinde la schimbarea acestui sistemŭ. In fruntea acestei mișcărĭ stă „partida poporală", despre care s'a ḑisŭ, că se luptă sub etichete false. Eu însĕ negŭ acésta. Poporulŭ vĕḑêndŭ, că nu se póte ferici cu actualulŭ sistemŭ, a voitŭ sĕ-șĭ ajute, prin urmare îndreptățirea acestei mișcărĭ nu se póte trage la îndoială. Puteți s'o numițĭ o fantasmagoriă, unŭ fanatismŭ, dér fiind-că ea pornesce din poporŭ, nu se póte opri. Pentru că o confesiune îșĭ apĕră religia, încă nu va sĕ ḑică, că nimicesce unitatea națiunei, și mai alesŭ nu se póte lua în nume de rĕu poporului, că se luptă contra astorfelŭ de legĭ, carĭ nu purcedŭ din elŭ, ci carĭ formézà hrana guvernului.

Ne numițĭ agitatorĭ, deși n'amŭ supĕratŭ pe nimenea, ci vremŭ numai sĕ ne apĕrămŭ religia; décă lupta contra unei legĭ vătĕmătóre este agitațiune, atuncĭ acusa e dréptă, dér atuncĭ agitéză și guvernulŭ, cândŭ vré sĕ încredințeze învĕțătorilorŭ conducerea matriculelorŭ.

Oratorulŭ se mai ocupă apoi și cu socialismulŭ, în care vede unŭ pericolŭ pentru biserică și statŭ, și spune, că guvernulŭ are datoria de-a contrabalansa mișcarea socialistă prin o politică economică bună.

Luà apoi cuvêntulŭ Carol *Eötvös*, care nu se ocupà în vorbirea sa, decâtŭ aprópe numai cu cele spuse de Zelenyák și cu combaterea în modŭ frivolŭ a „partidei poporale". Elŭ susținù, că biserica nu e vătĕmată, cândŭ statulu îșĭ ia partea lui, și nu se mai póte suferi, ca singuraticele confesiunĭ sĕ-șĭ conducă matriculele în limbă strĕină și nu în limba statului. Eötvös spune apoi cu multŭ sarcasmŭ, că conducĕtorii partidei poporale suntŭ astfelŭ de bărbațĭ, carĭ tot-déuna au făcutŭ politică vienesă și au absolvatŭ în școla lui Metternich. Elŭ ține, că e fórte periculosŭ, că partida poporală face politică sub losincă confesională. Se ocupă apoi de politica guvernulŭ, pe care o combate, dér cu multă reservă.

Ministrulŭ-președinte *Bánffy* rĕspunde mai întâiu lui Zelenyák în cestiunea mișcărilorŭ socialiste și declară, că nu e pe deplinŭ în clarŭ cu ea, dér că va studia-o și va lua mĕsurĭ de sanarea rĕului. Rĕspunḑêndŭ apoi lui Apponyi, nu se miră de locŭ, că elŭ și aderențiĭ lui nu vĕdŭ cu ochĭ bunĭ guvernulŭ și că nu votéză budgetulŭ. Guvernulŭ se sprijinesce pe partida liberală și cere, ca acestŭ budgetŭ, sĕ se voteze. Repetă apoi programulŭ bisericescŭ alŭ guvernului și declară, că legile sancționate vorŭ fi puse în vigóre — însĕ fără a se vătĕma sentimentele și interesele confesiunilorŭ. Guvernulŭ, mai departe, se va nisui, ca între cele douĕ camere sĕ se restabiléscă pacea și sĕ dispară contradicțiunile. Spre scopulŭ acesta, vomŭ primi amandamentele propuse de camera magnaților, însĕ pe lângă susținerea integritățiĭ principiilorŭ cuprinse în cele douĕ proiecte pendente.

Bánffy mai vorbi despre administrația de statŭ, despre raporturile agrare, apoi trecù cu câte-va cuvinte și asupra cestiunei cu fusiunea. In privința acésta elŭ ḑise, că a urmatŭ sfatului lui Szapáry, nu din sila situațiunei, nu pentru-că partida liberală ar fi incapabilă de a guverna, ci pentru-ca sĕ fiă cu atâtŭ mai lesniciósă esecutarea problemei, ce i-se impune fiă-cărui guvernŭ față cu interesele statului.

Carol *Pongrácz* (afară de partide) îșĭ începù vorbirea prin a combate pe acei oratorĭ, carĭ s'au sculatŭ, c'o falcă 'n cerŭ cu una 'n pămêntŭ, contra partidei poporale. Nu e nicĭ o mirare, că vréu sĕ între în parlamentŭ deputațĭ, carĭ sĕ apere sentimentulŭ religiosŭ a 14 milióne de catolicĭ și carĭ, pe cale legală, vorŭ sĕ esopereze revisuirea legilorŭ bisericescĭ. Acésta nu e nicĭ nebuniă, nicĭ nepatriotismŭ, ci dreptŭ cetățenescŭ. Cine a causatŭ acéstă agitațiune? Au causat'o aceia, carĭ în modŭ nesocotitŭ au aruncatŭ tăciunele aprinsŭ pe materialulŭ ușorŭ combustibilŭ. Insĕ neîncrederea, ce parlamentulŭ este silitŭ a-o manifesta, nu se îndreptéză contra persónelorŭ dela guvernŭ, ci contra acestui sistemŭ și a ecrescențelorŭ acestuia, pe care ei l'au luatŭ, ca o tristă moștenire. Ei îșĭ vĕdŭ corupțiunea în inventarulŭ lorŭ, îșĭ vĕdŭ decadența moravurilorŭ politice, nepotismulŭ, streberismulŭ, mania ocrotirei intereselorŭ propriĭ, preferirea acestora intereselorŭ statului; vĕdŭ mai departe nemulțămirea în gradŭ mare a naționalităților, crescerea socialismului, degenerarea bursei, idololatria vițelului de aurŭ, servilismulŭ celŭ mai dejositorŭ, mobilisarea stradei spre ajungerea țelurilorŭ politice, abusulŭ cu puterea oficială, călcarea în picióre a orĭ-ce autoritate și a sentimentului religiosŭ alŭ poporului, în fine, prognosticulŭ unei lupte marĭ și desperate între creștinismŭ și tronurĭ și între fracmasoneria ruinătóre de bisericĭ și raționalismŭ...

In starea critică de aḑĭ nu se póte mântui parlamentarismulŭ și a se asigura unŭ viitorŭ mai bunŭ acestei patriĭ, decâtŭ numai prin unirea tuturorŭ forțelorŭ la unŭ locŭ.

Vorbesce apoi despre fusiune, care singură póte sĕ ducă lucrurile în o direcțiă mai salutară, și ḑice, că fusiunea se póte face numai cum ḑice Apponyi, adecă prin unŭ sistemŭ mai sănĕtosŭ. Décă va face-o Bánffy acésta, atuncĭ îșĭ va câștiga merite neperitóre. Nu votéză budgetulŭ.

Iuliu *Gulner*, luândŭ la finea ședinței cuvêntulŭ, ḑise, că nu crede, ca guvernulŭ sĕ iésă învingĕtorŭ în Camera magnațilorŭ cu proiectele rĕmase. Elŭ pretinde scărirea censului electoralŭ, fiindŭ-că numai prin acésta se va puté lua din mâna masselorŭ nemulțămite unŭ mijlocŭ de agitațiune. Nu votéză budgetulŭ.

SCIRILE ḐILEI.

13 (25) Februarie.

Advocațĭ românĭ suspendațĭ. Camera advocațială din Clușiu, pe basa hotărîrei dela 18 Ianuarie a Curiei r. din Pesta, face cunoscutŭ, că d-nii advocațĭ *Teodorŭ Mihályi* din Deșŭ, condamnatŭ în procesulŭ Memorandului la 2 ½ anĭ închisóre de statŭ, și *Iuliu Coroianŭ*, condamnatŭ în acelașĭ procesŭ la 2 anĭ și 8 lunĭ închisóre de statŭ, suntŭ suspendațĭ dela eserciarea advocaturei pe timpulŭ, câtŭ vorŭ sta închișĭ.

—o—

O scire caracteristică adusă de foile ungurescĭ. Articulii „*Gazetei Transilvaniei*", scrișĭ din incidentulŭ morții archiducelui Albrecht, *după cum ne spunŭ foile ungurescĭ*, au fostŭ reproduș̦ĭ de mai multe ḑiare din România. E caracteristicŭ, că acéstă scire o aflămŭ din foile ungurescĭ, carĭ, după cum se vede, primescŭ mai multe ḑiare din România, decâtŭ noi căcĭ la Redacția nóstră, celŭ puținŭ, nu póte străbate, decâtŭ unŭ singurŭ ḑiarŭ din România, *tóte celelalte fiindŭ oprite.* A avutŭ prin urmare multă dreptate d-lŭ V. A. Urechiă, când a protestatŭ în Senatŭ în contra acestei stărĭ de lucrurĭ vexatóre. Observămŭ, că și foile ungurescĭ iau notiță de acei articulĭ ai noștri, fără a face însĕ nicĭ unŭ comentarŭ.

—o—

Școlă maghiarisătóre în Brodŭ. Direcțiunea căilorŭ ferate ungare a înființatŭ în Brodŭ, lângă rîulŭ Sava, o școlă maghiarisătóre, în care funcționarii și lucrătorii dela acea liniă ferată suntŭ silițĭ a-șĭ trimite copiiĭ, décă nu vréu sĕ-șĭ pérdă posturile. Copiiĭ nu înțelegŭ limba maghiară, învĕțătorulŭ însĕ nu scie nicĭ o bóbă croațesce, și resultatulŭ este, că copiiĭ nu învață absolutŭ nimicŭ, rĕmânŭ chiar și fără instrucțiă în religiune și părăsescŭ școla cu câte-va fărîmăturĭ din alfabetulŭ maghiarŭ. Astfelŭ se propagă „cultura maghiară"!

—o—

Sêrbĭ și Maghiarĭ Inflăcărarea unorŭ Sêrbĭ pentru maghiarismŭ, cu care aceștia voiescŭ sĕ demonstreze contra solidarității naționale dintre Croațĭ și Sêrbĭ, nu-i împiedecă pe Maghiarĭ nicĭ decum, de-a face ca sĕ simtă și Sêrbii binecuvêntările regimului maghiarŭ. Ast-felŭ preotulŭ sêrbescŭ Marcovicĭ-Erdélyi a fostŭ de curêndŭ pedepsitŭ la 10 ḑile arestŭ, de-óre ce cu ocasiunea unei nunțĭ elŭ îșĭ împodobi caii cu panglicĭ în colorile sêrbescĭ. Ministerulŭ schimbà acéstă pedépsă, în urma apelațiunei, într'o amendă de 400 coróne. — In acelașĭ timpŭ, când în camera deputațilorŭ Sêrbii sprijinescŭ pe guvernulŭ maghiarŭ, în Vojvodina de odinióră se continuă sistematicŭ maghiarisarea satelorŭ și orașelorŭ.

—o—

Copiĭ înecațĭ. Din Mișcolțŭ se anunță, că rupêndu-se ghéța de pe rîulŭ, ce curge în apropiere, cu numele Hălmagiu, chiar acolo unde era loculŭ de patinatŭ alŭ copiilorŭ, 11 din aceștia au căḑutŭ sub ghéță și s'au înecatŭ.

—o—

Secretarŭ de statŭ alŭ ministeriului ungurescŭ de culte și instrucțiune publică este numitŭ *Zsilinszky* Mihály, fostŭ până acum fișpanŭ alŭ comitatului Zolyom.

—o—

O scire nostimă publică ḑiarulŭ „Narodne Novine" din Agram, după care împĕratulŭ Rusiei ar fi amenințatŭ pe Milanŭ, exregele Sêrbiei, că décă se va mai reîntórce la Belgrad, numai decâtŭ va fi pîritŭ sĕ plătéscă cele douĕ milióne de ruble, pe carĭ i-le împrumutase împĕratulŭ Alexandru III sub condițiunea, că Milan sĕ nu se întórcă nicĭ-odată în Serbia. Asemenea are de gândŭ sĕ pîréscă pe exregele și contele Bray pentru o datoriă de 500.000 francĭ.

—o—

Cincĭ-spre-ḑece milionarĭ noi. In orașulŭ francesŭ Bordeaux a muritŭ înainte cu câte-va ḑile marele industriașŭ Godard, nelăsândŭ după sine nicĭ testamentŭ, nicĭ ereḑĭ mai de aprópe. Averea lui enormă, de 22 milióne francĭ, astfelŭ se împărți între 15 familii de meseriașĭ din Angouleme și jurŭ, despre carĭ s'a pututŭ constata, că stau în óre-carĭ legăturĭ de înrudire fórte depărtată cu nabobulŭ mortŭ. Dintre cei 15 milionarĭ noi suntŭ doi budnarĭ, doi friserĭ, unŭ păpucarŭ, ér ceilalțĭ lucrătorĭ la fabricĭ.

Sinecurele deputațilorŭ maghiarĭ.

Este interesantŭ a sci și cunósce sinecurele diferițilorŭ „representanțĭ ai poporului" maghiarŭ în parlamentŭ. Fiă-care cetitorŭ îșĭ póte face ușorŭ din aceste o ideiă clară despre stările, ce domnescŭ astăḑĭ „in patria maghiară."

In directoratulŭ societății de navigare „*Adria*", care este subvenționată din partea statului, suntŭ următorii deputațĭ: Ștefanŭ *Tisza*, Leo *Lánczy*, Alexandru *Matlekovicĭ*, Jului *Rosenberg* și Dominicŭ *Teleki.*

Docurile erariale din Fiume suntŭ esarendate pe 20 de anĭ unei bance; președintele acestei bance este Colomanŭ *Széll*, tot-odată președintele comisiunei financiare din camera ungară; și membru în consiliulŭ de administrare alŭ acelei bance este deputatulŭ Ladislau *Hegedüs.*

Fabrica budapeștană a lui *Ganz* liferéză în continŭ vagóne, aparate electrice etc. pentru liniile ferate ungare, și în directoratulŭ numitei fabricĭ suntŭ deputații Alexandru *Hegedüs* și Jgnaz *Helfy.*

Ca consilierĭ de supraveghiare în fabrica de arme funghéză deputații Ambrosiu *Neményi* și Colomanŭ *Mikszáth.*

Singuraticĭ deputațĭ, precum Alex. *Hegedüs*, suntŭ în mai multe părțĭ consilierĭ de administrațiă. Amb. *Neményi* este în optŭ locurĭ directorŭ, dér și pe elŭ îlŭ întrece Maurițiu *Mezei*, unŭ esemplarŭ estra-ordinarŭ de deputatŭ liberalŭ, care figuréză, ca membru, în directoratele a cincĭsprеḑece linii ferate subvenționate.

Alegerĭ la Beiușŭ.

Beiușŭ, 20 Februarie 1895.

On. D-le Redactorŭ! Conformŭ promisiunei, vinŭ a vĕ raporta despre alegerea de jude secundarŭ, cassarŭ și președinte ai industriașilorŭ din Beiușŭ.

Ḑiua alegerei de jude și cassarŭ a fostŭ ficsată pe 29 Ianuarie n. c. In presĕrile alegerei tóte vizuinile, speluncile, bêrlógele, peșterile, șĭ-au avutŭ rolurile lorŭ. Dintre Românĭ au fostŭ candidațĭ la postulŭ de jude: Vasile Sferle, care votase pentru Ungurulŭ Szele la alegerea de alŭ doilea notarŭ; la postulŭ de cassarŭ Petrușŭ M., geometrulŭ domeniului episcopescŭ din Beiușŭ.

Alegerea acésta se póte ḑice, că a fostŭ una dintre cele mai încordate, din câte au fostŭ vre-odată în Beiușŭ. In 29 Ianuarie după 8 óre s'a vĕḑutŭ o scenă curiósă de totŭ. Sferle, în fruntea partidei sale, cu unŭ Ungurŭ lângă sine, s'a apropiatŭ de casa orașului, unde era sĕ se țină alegerea. Indată-ce a trecutŭ podulŭ celŭ mare de lângă internatŭ și gimnasiu, toțĭ șĭ-au ridicatŭ pălăriile și cu capurile descoperite, în strigăte de „sĕ trăéscă", au trecutŭ pe dinaintea lăcașului muselorŭ, de care se isbescŭ atâtea valurĭ furióse și, mustratŭ póte de consciință, fiind-că votase pentru unŭ Ungurŭ la alegerea de notarŭ, cu mare evlaviă șĭ-a făcutŭ semnulŭ crucei, oftândŭ ajutorŭ dela Dumneḑeu, învingere viitorului și uitare eternă trecutului.

Pe podulŭ, ce e imediatŭ lângă casa orașului, au fostŭ postațĭ rivalii Românilorŭ, respective Ungurii cu candidații lorŭ. Sferle cu ai sĕi nu s'a îmbulḑitŭ spre ei sĕ trécă podulŭ la loculŭ destinatŭ, ci s'a dusŭ cam

---

ba, ḑise elŭ, precum Românii au căutatŭ armele până și în fântânĭ la Ungurĭ, așa sĕ procédă și aceștia acuma. Iancu, ca unŭ Jupiter-tonans, amenințândŭ striga, că despre așa ceva s'ar putea vorbi numai atuncĭ, când Româniĭ ar avé garanțiă destulă, că Unguriĭ încă vorŭ desarma și nu-i vorŭ atăca pe furișŭ ca tâlhariĭ.

Confusiunea crescea vĕḑêndŭ cu ochii; nimenea nu mai putea impune adunăriĭ, nicĭ Iancu, nicĭ Buteanu, nicĭ Dragoșŭ. Ba de nu aveamŭ câte-unŭ pistolŭ la brêu, póte că preotulŭ catolicŭ, în furia lui, ar fi provocatŭ conflicte funeste, fiindŭ Maghiariĭ în majoritate precumpĕnitóre. Puținŭ mai târḑiu amŭ conchisŭ de-aicĭ, că Maghiariĭ au trebuitŭ sĕ fi fostŭ însciințațĭ pe sub mână despre mișcarea lui Hatvani și despre năvălirea trupelorŭ maghiare asupra Românilorŭ, carĭ credêndŭ pe-unŭ momentŭ perfidului Dragoșŭ, erau neapĕrațĭ si neconcentrați în colóne de luptă.

(Va urma).

200—400 paşĭ pe piaţă în josŭ şi numai după aceea s'a reîntorsŭ la casa oraşului.

Ungurii s'au forţatŭ din tóte puterile sĕ reésă candidaţii lorŭ, însĕ înzadarŭ, căcĭ învingerea a fostŭ a Românilorŭ, ceea ce le servesce spre mare onóre, fiindŭ alesŭ Sferle, care a primitŭ 140 voturĭ.

Maghiarii vĕdendu-se căduţĭ, în frunte cu înscenătorulŭ „revoluţiei moţilorŭ" din verile trecute, Szentjoblai K. Kálmán, rectorŭ calvinŭ, s'au depărtatŭ ca opăriţĭ. Atuncĭ din céta lorŭ se puté audi: *„jaj nekünk, ha itt is győzedelmeskedik az oláh liga"* (vai nouĕ, décă şi aicĭ triumfézĕ Liga română).

Pentru postulŭ de cassarŭ, candidatulŭ românŭ Petruşŭ M. a primitŭ 130 voturĭ, adecă majoritatea absolută. Astfelŭ de sstădată au reuşitŭ doi Românĭ. Bravo!

Observŭ, că Bolkács Iános, rectius Filomela vezuinilorŭ (Pleauxŭ), care asemenea la alegerea de notarŭ a votatŭ pentru Ungurĭ, acuma s'a abţinutŭ dela votare, póte fiindŭ în prevedere, că reese unŭ Românŭ de *calibrulŭ* sĕu.

In Beiuşŭ suntŭ 231 de industriaşĭ, între carĭ Românĭ suntŭ 80—90. Alegerea de preşedinte alŭ lorŭ a fostŭ ficsată pe ḑiua de 3 Februarie n. c, însĕ fiind-că era sĕ reésă unŭ Românŭ cu numele Chidioşanu, alegerea se amână până pe Dumineca următóre. In sĕptĕmâna acésta sĕ fi vĕḑutŭ la corteşirĭ în favorulŭ Ungurului Pataky. Din casă în casă a alergatŭ cu liste de subscriere unŭ mĕsarŭ cu numele Kádár, care de altmintrelea trăesce numai de pe Românĭ.

In 10 Februarie urmă alegerea de preşedinte. Cu acea ocasiune s'a cetitŭ şi raportulŭ privitorŭ la activitatea societăţii industriaşilorŭ în anulŭ trecutŭ. Raportulŭ l'a cetitŭ susŭ amintitulŭ „patriotŭ", care în numele Ungurilorŭ din Beiuşŭ şi jurŭ a depusŭ omagiile la piciórele fiului lui Kossuth în Dobriţinŭ (Jaj de hunczut a német?!) Szentjoblai. Când a cetitŭ pasagiulŭ, în care se spunea, că cu ocasia îmormêntărei lui Kossuth s'au trimisŭ vre-o 69 fl., unŭ Românŭ l'a făcutŭ atentŭ, sĕ specifice, pe ce s'a spesatŭ sĕu trimisŭ suma aceea. Rĕspunsulŭ a fostŭ unŭ tumultŭ de „Abczugurĭ" şi sgomotŭ teribilŭ, care a ţinutŭ 20 de minute. (Abczug, az istenit, hiszen magyarok vagyunk).

Cu mare greu s'a procesŭ în fine la alegerea preşedintelui. Candidaţĭ au fostŭ ungurulŭ Pataky şi Românulŭ Chidioşanu. S'a decisŭ votare secretă, şi ce sĕ veḑĭ! Cât ai bate în pălmĭ toţĭ industriaşii erau cu câte unŭ biletŭ în mânĭ, pe care era scrisŭ numele Pataky. M'am scandalisatŭ, când asemenea bilete am vĕḑutŭ chiar şi în mâna câtorva Românĭ, dintre carĭ amintescŭ pe Georgiu Popa, măcelarŭ, care se scrie Popa György, fiind-că s'a făcutŭ calvinŭ şi a trecutŭ. A lui sĕ şi fie!

Alegerea a fostŭ unŭ curatŭ scandalŭ. Industriaşĭ póte că au fostŭ de faţă până la vre-o 80—90, dér totuşĭ voturĭ în urmă au fostŭ 102, dintre carĭ Chidioşanŭ a căpĕtatŭ 24, ér celelalte Ungurulŭ Pataky. Astfelŭ resultatulŭ acestei alegerĭ e destulŭ de ruşinosŭ pentru cei 90 de industriaşĭ românĭ din Beiuşŭ, carĭ décă s'ar fi interesatŭ altmintrelea de alegere, isbênda sigurŭ ar fi fostŭ a lorŭ. Acum în întregŭ comitetulŭ industriaşilorŭ nu este nicĭ unŭ Românŭ, afară de Sferle.

In contra amêndurorŭ alegerilorŭ s'a făcutŭ recursŭ. Stămŭ în faţa unorŭ alegerĭ nouĕ. Fiă-care Românŭ sĕ fiă consciu de chiămarea sa. Vĕ voiu raporta la timpulŭ sĕu.

x—y—q.

Cestiunea naţională în Senatulŭ românŭ.

Discursulŭ d-lui ministru alŭ domenielorŭ **P. P. Carp** *ţinutŭ în şedinţa dela 13)25) Decemvre 1894.*

Vinŭ acum, D-lorŭ, şi la cestiunea naţională: şi aci credŭ, că mĕ va scusa colegulŭ meu dela esterne, décă, nefiindŭ ministru de esterne, eu póte sĕ nuanţezŭ ceva mai multŭ, decâtŭ póte nuanţa D-sa.

D-lorŭ, fórte bine ḑicea prinţulŭ Gr. Sturdza deunăḑĭ, şi fórte bine a repetatŭ astăḑĭ D. Panu: Cestiunile naţionale suntŭ puternice prin ele însĕ-şĭ. Unitatea de gândire, unitatea de limbagiu, unitatea de simţire, acestea suntŭ lucrurĭ pe carĭ guvernele nu le potŭ crea, prin urmare, pe carĭ guvernele nu le potŭ resturna; ele îşĭ facŭ drumulŭ lorŭ, aşteptândŭ momentulŭ oportunŭ, şi sigurŭ, D-lorŭ, din dosulŭ fiă-cărei acţiunĭ politice, care a realisatŭ unŭ mare ţelŭ naţionalŭ, au fostŭ sute şi sute de anĭ de muncă, au fostŭ sute şi sute de anĭ de gândire comună, au fostŭ sute şi sute de mii de apostolĭ şi martirĭ.

Da, D-lorŭ, décă în acéstă privinţă nimenĭ nu póte tăgădui cum-că este o conexitate între Româniĭ de dincóce şi Româniĭ de dincolo, eu nu stabilescŭ deosebirĭ, cum o face D. Urechiă, când, apĕrându-se de acusaţiunea de iredentismŭ, dă ca dovadă, că nu se preocupă de Românii din Basarabia. Dér vĕ întrebŭ, D-lorŭ, cu ce gândirea de peste Prutŭ este alta, decâtŭ cea de peste Carpaţĭ? Cu ce simţirea de peste Prutŭ este alta, decâtŭ cea de peste Carpaţĭ? Cu ce limba de peste Prutŭ este alta, decâtŭ cea de peste Carpaţĭ!

Din punctulŭ de vedere naţionalŭ este evidentŭ, că nu este absolutŭ nicĭ o deosebire.

Când dér din acéstă atmosferă culturală, căcĭ eu, când am vĕḑutŭ, că daţĭ Ligei numele de Ligă culturală, aşa am înţelesŭ misiunea ei; când ḑicŭ, din acéstă atmosferă culturală D-vóstre introduceţĭ cestiunea aci în parlamentŭ faţă cu guvernulŭ, atuncĭ prefaceţĭ cestiunea naţională în o cestiune politică. (Aplause).

Atuncĭ, décă este cestiunea politică vĕ întrebŭ: nu începe nicĭ o rĕspundere pentru noi? Nu suntemŭ noi obligaţĭ, ca guvernŭ, sĕ ne dămŭ séma de consecinţele, pe carĭ acţiunea nóstră póte sĕ le aibă? Sĕ ne dămŭ sémă, décă într'o cestiune atâtŭ de arḑĕtóre avêntulŭ inimei, pornirea sufletéscă nu se transformă, póte, într'o crudă lovitură tocmai în idealulŭ, ce ne este comunŭ. (Aplause).

Dér ne strigă D. Sturdza: e pericolŭ în aşteptare; nu mai putem răbda; în momentulŭ de faţă se desnaţionaliséză cele trei milióne de Românĭ de dincolo, şi acésta este începutulŭ propriei nóstre peirĭ. La acésta rĕspundŭ cu linişte: că décă în atâtea secóle s'a constatatŭ, că Românulŭ a învinsŭ tóte încercările de desnaţionalisare, nu astăḑĭ va începe pericolulŭ, şi pentru a afirma acésta, nu am nevoiă nicĭ de Liga culturală, nicĭ de D. Sturdza, nicĭ de nimenĭ; îmĭ iau credinţa în mândria mea de Românŭ, pe care sciu, că toţĭ o au, ca şi mine. (Aplause prelungite).

Nu e, decĭ, témă de desnaţionalisare; e simplu cestiunea de a se sci, décă Românii de dincolo potŭ sĕ capete, — şi am ḑisŭ, că nu tóte revendicările suntŭ legitime şi o repetŭ şi acum, — o ameliorare a sórtei lorŭ. Dér aci nasce prima întrebare: ameliorarea sórtei Românilorŭ de dincolo atârnă de o acţiune ce s'ar face de Românii de aci, séu de o înţelegere, ce ar avé locŭ între Românii din Transilvania şi regatulŭ ungarŭ? Care este îndrăsneţulŭ copilŭ ce ne-ar spune, că atârnă de acţiunea nóstră de aci, ér nu de o înţelegere a Românilorŭ de dincolo cu regatulŭ ungarŭ? Nimenĭ nu póte nega, că numai peste Carpaţĭ se póte găsi o soluţiune. Apoi décă credeţĭ, că numai printr'o înţelegere se póte ajunge la acelŭ resultatŭ, pentru ce atuncĭ insulte de totŭ feliulŭ? Décă suntemŭ noi o naţiune falnică, de ce sĕ nu admitemŭ, că şi Ungurii au acelaşĭ simţĕmêntŭ, şi că pe câtă vreme veţĭ avé aerulŭ de a impune o soluţiune, ei vorŭ ridica mănuşa şi vorŭ pune forţa în loculŭ dreptului.

Pusă cestiunea aşa, D-lorŭ, credeţĭ d-vostre cum-că noi facemŭ bine séu rĕu Românilorŭ de dincolo, când în locŭ sĕ căutămŭ a-i apropia de o înţelegere, îi îndepărtămŭ, întărîtândŭ pasiunile din ambele părţĭ? Evidentŭ, că le facemŭ rĕu, D-lorŭ.

Dér unde nu mai înţelegŭ nimicŭ, este atuncĭ, când D. Urechiă cere dela guvernŭ ca sĕ intervină, pentru a se face solidarŭ cu sacra persónă a preşedintelui Ligei, şi a lua apărarea ei faţă de unŭ parlamentŭ strĕinŭ. (Aplause).

Apoi, D-lorŭ, eu credŭ, că se înjosesce demnitatea parlamentară, când se provócă asemenea cestiunĭ personale între noi şi unŭ parlamentŭ streinŭ. Ce vĕ închipuiţĭ D-vóstrĕ de urmarea unorŭ asemenea discuţiunĭ? Intr'o ḑi unŭ deputatŭ maghiarŭ ocăresce pe Românĭ, acele cuvinte se tipărescŭ în ḑiare, şi după câte-va ḑile se cere cuvêntulŭ de cineva din parlamentulŭ nostru şi ocărăsce pe acelŭ deputatŭ; imediatŭ după acésta se vede, ce s'a întêmplatŭ în Bucurescĭ, şi se încinge o discuţiă, care póte sĕ ţină patru, cincĭ lunĭ, discuţiă dela parlamentŭ la parlamentŭ, şi discuţiă fără resultatŭ, fără competinţă şi fără demnitate. Eu vĕ mărturisescŭ, că acésta ar face efectulŭ înjosirei parlamentului şi că ar fi tristŭ, de a se întroduce asemenea deprinderĭ. Totŭ atâtŭ de neînţelesŭ este amesteculŭ, ce impuneţĭ guvernului, ca acţiune dela statŭ la statŭ. Décă este condemnabilă chiar acţiunea D-vóstre, a acelorŭ carĭ vĕ aflaţĭ afară de guvernŭ, dér cu atâtŭ mai multŭ ar fi condemnabilă acţiunea guvernului, când elŭ s'ar amesteca în cestiunea Transilvaniei, căcĭ atuncĭ elŭ ar trebui sĕ-şĭ orienteze politica în giurulŭ acelei cestiunĭ.

Credeţĭ d-vóstre seriosŭ, că noi carĭ, prin posiţiunea nóstră geografică, suntemŭ chiămaţĭ a-ne amesteca în conflagraţiunĭ europene, carĭ au o istoriă de sutimĭ de anĭ, şi carĭ nu au primitŭ însĕ soluţiunea lorŭ definitivă, putemŭ lua, ca singurŭ obiectivŭ a politicei nóstre sórta Românilorŭ din Transilvania?

Evidentŭ, d-lorŭ, că nu; şi cu atâtŭ mai puţinŭ, cu câtŭ sórtea lorŭ se va ameliora mai iute, fără noi, decâtŭ cu noi, căcĭ are sĕ vină unŭ momentŭ, în care guvernulŭ ungarŭ vĕḑĕndŭ, că nu póte sĕ facă din Românĭ Maghiarĭ, se va mulţumi a-i face supuşĭ fidelĭ, în locŭ de supuşĭ infidelĭ.

De aceea dér, d-lorŭ, repetŭ că o acţiune din partea guvernului ar fi şi mai vătĕmătóre. Nu numai, că am înăspri raporturile dintre noi şi Românii de dincolo, dér convingerea mea este, că amŭ compromite politica ţĕrei, că amŭ compromite interesele cele mai vitale ale Regatului românŭ; sĕ încetămŭ dér cu acéstă acţiune, care ni o sfătuia d-lŭ Sturdza şi care, sunt sigurŭ, că nu o va începe, décă ar fi în loculŭ nostru, şi la care ne invită şi d-lŭ Urechiă!

Acum, d-lorŭ, d-lŭ Sturdza ne acusă de duplicitate. Pentru-ce? Promis'amŭ noi cui-va ceva? Duplicitatea ar fi următorulŭ lucru: când eu, după-ce aşĭ fi făcutŭ pe grozavulŭ, punêndŭ în focŭ şi Transilvania şi România, însĕ într'o bună dimineţă aşĭ scrie o scrisóre unui redactorŭ strĕinŭ, ca sĕ i esplicŭ cum că acelea s'au pusŭ aşa numai ca oposiţiă, dér, că în realitate eu admitŭ, ca sĕ fiă Austro-Ungaria; permitŭ acestui imperiu sĕ trăiéscă înainte. Duplicitate ar fi când, vĕḑĕndŭ că amŭ mersŭ prea departe cu scrisórea către redactorulŭ dela Pesta, aşĭ face o altă scrisóre redactorului dela *Tribuna*, în care 'i esplicŭ: este dreptŭ, că am scrisŭ redactorului dela Pesta, însĕ a fostŭ numai aşa, ca sĕ 'lŭ adormŭ o lécă, dér voi fiţĭ sigurĭ de noi, pentru-că noi singurĭ suntemŭ în stare, noi partidulŭ liberalŭ, sĕ vĕ scăpămŭ (Ilaritate, aplause).

Şi décă după aceste douĕ scrisorĭ aşĭ mai veni sĕ reîncepŭ şi sĕ vorbescŭ de barbariele Ungurilorŭ la tribuna română, atuncĭ nu mai este duplicitate, este triplicitate. (Ilaritate, aplause).

Vedeţĭ, d-lorŭ, cum stau lucrurile; şi vé rugămŭ sĕ nu cereţĭ dela guvernŭ sĕ aibă altă politică, decâtŭ aceea, pe care guvernulŭ v'a semnalat'o în trăsurĭ generale, şi pe care d-vóstrĕ aţĭ înţeles'o şi în părţile cele mai rostite şi în părţile nerostite; acea politică generală, care a fostŭ esplicată prin declaraţiunile guvernului de la 1888, prin gura mea şi prin declaraţiunile d-lui Lahovari în diferite rêndurĭ dela acéstă tribună.

Mai multŭ sĕ nu cereţĭ; că nimenĭ din d-vóstrĕ nu ne crede trădătorĭ, o scimŭ, (aprobărĭ), că nimenĭ din d-vóstrĕ nu are despre noi ideia cum-că amŭ fi ómenĭ neconscienţĭ şi de rĕspunderea nóstră faţă cu strĕintatea şi de rĕspunderea nóstră faţă cu cerinţele acestei ţĕrĭ — acésta eu érăşĭ îmĭ permitŭ a crede, că este în simţulŭ acestei majorităţĭ. (Aprobărĭ, aplause).

Prin urmare, lăsaţĭ cestiunea acésta naţională, lăsaţi-o în sfera în care ea singură se póte mişca, lăsaţ'o în sfera unei lupte, care documentéză în tóte ḑilele unitate de simţurĭ, de limbagiu, de gândire între noi şi toţĭ Românii, orĭ unde ar fi ei, şi mulţumiţi-vĕ de-ocamdată cu atâtŭ, căcĭ a cere mai multŭ, ar fi a sacrifica prada pentru umbră, ar fi a jertfi unŭ presentŭ, care se anunţă frumosŭ, pentru o nălucă despre care nimenĭ, dér absolutŭ nimenĭ nu póte sĕ ḑică, de pe acum, ce formă reală are sĕ aibă în viitorŭ. (Aplause).

Concertŭ.

Musica clasică câştigă totŭ mai mulţĭ aderenţĭ în publiculŭ braşovénŭ. Acésta o dovedesce şi alŭ doilea concertŭ filarmonicŭ, ce s'a datŭ Sâmbătă, şi care a fostŭ fórte bine cercetatŭ. *Septettulŭ lui Beethoven* o composiţiă măréţă şi de o mare pĕtrundere, fŭ de totŭ esactŭ şi finŭ esecutatŭ cu deosebire fiindŭ viola şi vióra în mânile unorŭ desterĭ măestri, ca d-lŭ Krause şi Mathjeka. D-lŭ prof. **Wellmann** (óspe din Sibiiu) cântă piese de *Haydn*, *Brahms* şi *Seidel*. Vocea dênsului, baritonŭ profundŭ, forte clară şi simpatică, plăcu multŭ publicului. Numĕrulŭ din urmă alŭ programului **„Nonett"** de *Spohr*, o composiţiă pentru diferite instrumente, care deşi în genere cam obositóre, se făcu interesantă prin variaţiunea intonării instrumentelorŭ.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Comitetulŭ Societăţii Sodalilorŭ românĭ din Braşovŭ, aduce şi pe acéstă cale sincerele sale mulţămite On. publicŭ, care a participatŭ în numĕrŭ atâtŭ de frumosŭ la producţiunea aranjată în 25 Decembre 1894 v., şi în specialŭ următorilorŭ domnĭ, carĭ au suprasolvitŭ cu acea ocasiune, anume: V. Munteanu 3 fl.; N. N. 2 fl.: Alexa Moldovanŭ 1 fl.; S. S. Stinghe 80 cr.; D. Platoşŭ 80 cr.; G. Zănescu 80 cr.; Iónŭ Popovicĭ 50 cr.; I. Bariţiu 40 cr.; N. Mitocŭ 40 cr.; Perşinariu A. 40 cr.; N. N. 40 cr.; V. Bidu 40 cr.; A. Bidu 40 cr.; T. Stănescu 20 cr. Suma fl. 11.50. Venitulŭ curatŭ alŭ petrecerei a fostŭ fl, 151,29.

Braşovŭ, 29 Ianuarie 1895 v.

Arseniu Vlaicu, preş. — *V. Meşotă*, cassierŭ.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 26 Februarie. Fóia oficială publică *ordinulŭ pe armată* alŭ Maiestăţii Sale, în care se ḑice, că amintirea neperitóre a archiducelui *Albrecht* va rĕmâné armatei ca unŭ paladiu de perseveranţă fidelă şi de încredere în învingere. Regimentele 44 de infanteriă, 9 de dragonĭ şi 5 de artileriă au sĕ pórte pentru totdéuna numele lui Albrecht.

Budapesta, 26 Februarie. Conferenţa, ţinută la ministrulŭ-preşedinte în cestiunea *mişcărilorŭ agrarŭ-socialiste* din sudulŭ Ungariei, constată, că nu esistă nicĭ o lipsă acolo, şi că ar fi greşitŭ de a-se distribui banĭ. Proletariatului trebue sĕ i-se ofere însĕ ocupaţiune, care sĕ fiă bine plătită. Este incontestabilŭ, că *agitaţiunea socialistă* a luatŭ mare întindere în sînulŭ poporaţiunei rurale.

Viena, 26 Februarie. Prinţulŭ *George* din Saxonia, marele duce *Vladimir* din Rusia şi ducele de *Aosta* au sositŭ astăḑĭ aicĭ şi au fostŭ întêmpinaţĭ de către Majestatea Sa la gară.

Berlinŭ, 26 Februarie. Impĕratulŭ *Wilhelm* duce cu sine o cunună fórte preţiósă pentru a fi depusă pe cosciugulŭ lui Albrecht.

DIVERSE.

Concertŭ originalŭ. Renumitulŭ artistŭ americanŭ Anderson Bigo din Chicago a făcutŭ ḑilele acestea o mare surprindere societăţii din acelŭ oraşŭ. Elŭ, care era virtuosŭ în flaută, îşĭ învită prietinii la sine, promiţêndu-le, că va da unŭ concertŭ, 'în care va figura unŭ punctŭ atâtŭ de interesantŭ, cum n'a mai fostŭ la nicĭ unŭ concertŭ. Amicii sĕi aşteptară cu mare interesŭ concertulŭ, la care se şi presentară în numĕrŭ mare. Artistul îşĭ luă flauta, cântă o piesă classică, pentru care a fostŭ multŭ aplaudatŭ şi admiratŭ; după aceea făcu unŭ complimentŭ, păşi spre uşă şi scoţêndŭ unŭ revolverŭ, se împuşcă. Acesta a fostŭ punctulŭ celŭ atâtŭ de „interesantŭ" alŭ concertului.

Literatură.

In tipografia „A. Mureşianu" din Braşovŭ a apărutŭ: **Povestirĭ economice** despre grădinăritŭ, economia câmpului, vieritŭ şi păduritŭ, de *Ioanŭ Georgescu*. O carte fórte folositóre pentru plugarĭ, scrisă în stilŭ uşorŭ de priceputŭ. Cartea are 136 pag. şi costă 25 cr. De vênḑare la tipografia „A Mureşianu" în Braşovŭ, şi la autorulŭ în Scorei (p. u. Alsó-Porumbák).

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Februarie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	123.84
Renta de coróne ung. 4% . .	99.95
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	128 —
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.75
Bonurĭ rurale ungare	98.25
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	160.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	149.50
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de argint austr.	101.30
Renta de aur austr.	125.20
Losurĭ din 1860	158.50
Acții de ale Băncei austro-ungară .	1066.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit. .	472.—
Acții de-le Băncei austr. de credit.	396.—
Napoleondorĭ	9.81
Mărcĭ imp. ger.	60.40
London (lire sterlinge).	123.80
Rente de coróne austr.	100 85

„Albina", Institut de credit și de economiĭ în Sibiiu.

Nr. 3640.

Domnii acționarĭ ai **„Institutului de creditŭ și economii „ALBINA"** se învită prin acésta, în virtutea §. 20 alŭ statutelorŭ societății la

a XXII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Sibiiu **Miercurĭ la 27 Martie 1895 st. n.**, înainte de amédĭ la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1).

Obiectele:

1. Raportulŭ anualŭ alŭ Direcțiunei; bilanțulŭ anului de gestiune 1894 și Raportulŭ comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realisatŭ, conformŭ bilanțului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopurĭ de binefacere.
4. Ficsarea prețului marcelorŭ de presență pe anulŭ curentŭ.
5. Propunere pentru urcarea capitalului socialŭ.
6. Propunere pentru modificarea statutelorŭ.
7. Alegerea a 2 membrii în consiliulŭ de Direcțiune în sensulŭ §-lui 36 din statute.

Domnii acționarĭ, carĭ în sensulŭ §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voiescŭ a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotențiațĭ, suntŭ rugațĭ *a-și depune acțiunile și eventualŭ dovedile de plenipotență, celŭ multŭ până Lunĭ în 25 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu séu la a filialei în Brașovŭ.*

Considerândŭ, că în sensulŭ §-lui 29 alŭ statutelorŭ se recere, ca la decisiunĭ asupra propunerilorŭ pentru înmulțirea capitalului socialŭ și pentru modificarea statutelorŭ sĕ fiă representată *celŭ puținŭ o terțialitate* a acțiunilorŭ esmise, Domnii acționarĭ suntŭ rugațĭ a participa la acéstă adunare generală în numĕrŭ câtŭ de mare.

Sibiiu, 19 Februarie 1895.

Direcțiunea.

CONVOCARE

la a III-a adunare generală ordinară a cassei de economii, societate pe acțiunĭ, „JULIA".

P. T. Domnii acționarĭ ai Cassei de economii „IULIA" în Alba-Iulia se învită prin acésta cu onóre, în sensulŭ statutelorŭ §-lui 14 și următorii, la a III-a adunare generală ordinară, carea se va ținea **în 27 Martie eventualŭ 17 Aprilie 1895 st. n.** înainte de amiédĭ la 9 óre, în localulŭ institutului.

Obiectele vorŭ fi:

1. Raportulŭ direcțiunei despre cursulŭ afacerilorŭ în anulŭ 1894.
2. Bilanțulŭ anului 1894.
3. Raportulŭ comisiunei de supraveghiare asupra bilanțului și darea absolutorului.
4. Impărțirea venitului curatŭ, ficsarea dividendei pe anulŭ 1894, ficsarea marcelorŭ de presență pentru membrii direcțiunei și a comisiunei de supraveghiare.
5. Alegerea a 2 directorĭ în loculŭ celorŭ sortațĭ și alegerea directorului esecutivŭ.
6. Modificarea statutelorŭ.
7. Emissiunea a doua de acțiunĭ.

Domnii acționarĭ, carĭ voescŭ a participa la adunare în persónă orĭ prin plenipotențiațĭ, suntŭ rugațĭ a-șĭ depune la cassa societățeĭ acțiunile și eventualŭ documentulŭ de plenipotență, celŭ multŭ până la 26 Martie 1895 la 12 óre a. m.

Tot-odată se aduce la cunoscința p. t. acționarĭ, cumcă cu 8 dile înainte de adunarea generală în localulŭ institutului și în órele de oficiu se póte inspiționa bilanțulŭ anului 1894 și raportulŭ direcțiunei.

Alba Julia, 18 Februarie 1895.

„JULIA" cassă de economii societate pe acțiunĭ:

Direcțiunea.

Contulŭ Bilanțului — Mérleg számla

la 31 Decemvre 1894 évi december 31-én.

Activŭ. — Vagyon.

			frt.	kr.
Cassa în numĕrarŭ . . .	Pénztári maradvány . . .		1 751	85
Cambii escomptate . . .	Leszámitolt váltók		139.494	60
Imprumute hipotecarĭ . .	Jelzálog kölcsön		3.899	—
Imprumute cu cavențĭ . .	Kezesség kölcsönök . . .		1.841	—
Mobiliarŭ.	Felezerelés . . .	450.57		
10% amortisare	10% törlesztés . .	45.06	405	51
Spese de fondare	Megalakulási költség	374 43		
20% amortisare	20% törlesztés . .	74.89	299	54
Inter. de reescomp tanticip.	Elölegezett viszlesz. kamatok		108	42
Spese de protestŭ. . . .	Ovási költségek		3	10
Spese de procesŭ	Perköltségek		114	59
Interese restante	Hátralékos kamatok . . .		248	73
			148.166	34

Teher. — Pasivŭ.

		frt.	kr.
Capit. acțion. 500 acț. a fl. 50	Alaptöke 500 részvény à f. 50	25.000	—
Depunerĭ spre fructificare .	Betétek	106.196	65
Cambii reescomptate . .	Viszleszámitolt váltók. . .	7.441	—
Interese anticipate . . .	Elölegezett kamatok . . .	2.072	57
Fondulŭ de reserve . . .	Tartalék alap.	1.432	52
Fondulŭ de pensiune . .	Nyugdij alap	81	47
Dividende neridicate. . .	Fel nem vett osztalék . .	203	97
Diversi creditori	Külömbözö hitelezök . . .	508	58
Profit curatŭ	Tiszta nyereség	5.229	58
		148.166	34

Contulŭ de Profitŭ și Perderĭ — Nyeresség és Vesztesség számla

pe anulŭ 1894 évre.

Eșite. — Kiadás.

			frt.	kr.
Inter. pentru dep.: a) ridicate	Betéti kam. a) kifizet.	435 27		
Inter. pentru dep : b) capital	Betéti kam. b) tökésit.	4990.30	5 425	57
Interese de reescompt . .	Viszleszámitolási kamatok .		800	31
Salarie	Fizetések		875	—
Chiria	Lakbér		200	—
Contribuțiune	Adó		976	—
Compet. de timbru . . .	Bélyeg illeték		43	32
Porto postalŭ	Postabér		56	17
Spese curente	Fentartási költségek . . .		264	54
Amortisare la mobiliarŭ. .	Felszerelési költség. törleszt.		45	06
Amort. la spese de fondare .	Megalakulási költs. törleszt		74	89
Marce de presență . . .	Jelenléti jegyek		330	—
Profitŭ curatŭ	Tiszta nyereség		5.229	58
			14.320	44

Bevétel. — Intrate.

			frt.	kr.
Inter. a) dela cambii . . .	Váltó leszámit. kam.	9724.10		
Inter. b) dela împrum. hipot.	Jelzálog kölcsön kam.	269.57		
Inter. c) dela împr. cu cav. .	Kötvény kölcsön kam.	167.09		
Inter. d) dela depun. propr. .	Saját betétek kamatai	9.75		
Inter. e) dela întârdiare . .	Késedelem kamatai	932.06	11.102	57
Provisiunĭ	Jutalék		2.726	79
Competență de scrisŭ . .	Irás dij		491	08
			14.320	44

Alba-Iulia, din ședința direcțiunei ținută în 29 Ianuarie 1895.

M. Nicola, m. p. directorŭ. **Floriană Rusanŭ m. p.** cassarŭ. **D. Cimbulia m p.** contabilŭ.

Direcțiunea:

G. Filipŭ m. p. președ. **N. Ivanŭ m. p.** **N. Barbu m. p.** **I. Fulea m. p.** **I. Cirlea m. p.** **G. Totoianu m. p.**

S'a revĕdutŭ și aflatŭ în consonanță cu cărțile duse în ordine deplină, Alba-Iulia, 4 Februarie 1895.

Nicolae Cado m. p președ. **A. Mazzuchi m. p.** **Stefanŭ Crișianu m. p.** **Dumitru Furdui m. p.** **Theodosiu Lobonțiu m. p.**

membrii comisiunei de supraveghiare.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.